

RANDI BARROW

ZAŠA

PRÍBEH VÝNIMOČNÉHO PSA

ALBATROS

Zaša Príbeh výnimočného psa

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.albatros.sk
www.albatrosmedia.sk

Randi Barrow
Zaša: Príbeh výnimočného psa – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Z A Š A

PRÍBEH VÝNIMOČNÉHO PSA

RANDI BARROW

ALBATROS

*Úžasným statočným bojovníčkam –
mojim sestrám Susan, Cindy, Sally a Elaine.*

FÍNSKO

VUOKSI

SESTRA

OCHTA

FÍNSKY ZÁLIV

LENINGRAD

NEVA

RUSKO

NARVA

LUGA

Na tejto mape je zobrazený Leningrad a okolité mestá, ktoré sú podstatné pre Ivanovu dobrodružnú cestu. Mapa neznázorňuje presné vzdialenosti medzi mestami a nepredstavuje celé Rusko.

PRVÁ ČASŤ
LENINGRAD

1

Schmatol som Hitlera zozadu za vlasy a držal som ho.

„Au! To bolí,“ skríkol.

„Ty zbabelec! Decko! Nacistické prasa! Zaplatíš za to, čo si urobil Rusku! Teraz sa otoč. A ak sa ma budeš snažiť prekabátiť, zabodnem do teba bajonet.“

„Opatrne, prosím ťa. Veď mi ublížiš,“ zafňukal.

„Neprovokuj ma,“ štuchol som ho bodákom do chrbta.

„Prečo musím byť vždy Hitler? Prečo nemôžem byť pre zmenu ruský generál?“ spýtal sa Miša. Bola to logická otázka. S jeho bratom Alikom sme ho zakaždým nútili, aby hral Hitlera. Vraveli sme mu, že je to pre jeho tmavé vlasy, ktoré ladili s fúzikmi vyrobenými z hnedej látky, ktoré sme mu lepili nad hornú peru.

Ale pravda bola, že on mal jedenásť a my dvanásť a vždy sa nám ho nejakým podarilo presvedčiť. Alik hral rád Stalina, vládcu celého Ruska, a ja som sa s obľubou nazýval generálom Ivanom, pretože sa mi páčilo, ako znie moje meno s takým vznešeným titulom.

„Viete, koho ľutujem?“ nadhodil Alik. „Blondi, Hitlerovu sučku.“ Raz sme videli ich fotografiu v novinách. Blondi bola nádherný nemecký ovčiak.

„Veru, úbohá Blondi,“ súhlasil som. „Len si predstavte, že by ste museli lízať jeho ruku.“

„Fuj!“ zastonala Miša. „Ja by som mu ju odhryzol!“

„Alebo by ste museli robiť, čo vám prikáže, inak by vás potrestal,“ pokračoval Alik.

„Utielol by som,“ vyhlásil som. „Vidíte, to je nápad. Tvárme sa, že Blondi ušla do Leningradu. Práve teraz je stratená v našom meste. Musíme ju nájsť prv ako Hitler. Poďme!“

Miša si strhol falošné fúziky a skríkol: „Ja už nebudem Hitler!“ Všetci sme sa rozutekali. Život nikdy nebol taký vzrušujúci, ako keď sa pred tromi mesiacmi začala vojna. Naše mamy pracovali vo fabrikách jedenásť hodín denne namiesto dovtedajších ôsmich. Otcovia boli na fronte a školy zatvorili – alebo, ako v našom prípade, zbombardovali.

„My máme teda šťastie!“ nadchýnali sme sa, keď nás nik nemohol počuť. Keď sme boli s dospelými, vraveli sme: „Mali sme šťastie, že sa to stalo v sobotu, keď v škole nik nebol.“ Tak alebo onak, boli sme slobodní ako nikdy predtým.

To neznamená, že sme nemali čo robiť. Celé leto 1941 sme s hrdosťou naplňali vrecia pieskom, zhromažďovali fľaše, pestovali zeleninu a šili bandáže pre ranených. Fas-

cinovali nás svetlomety, ktoré každú noc skenovali oblohu. Pripadali nám ako obrovské svetelné meče, ktoré mali moc ochrániť nás pred všetkým.

Vojna však mala aj svoje odvrátené stránky. Hneď ako Nemci v júni napadli Rusko, zaviedol sa systém stravy na prídel. Pre dospievajúcich chlapcov, ktorí jedli päťkrát denne a ešte im ostalo miesto na dezert, to veru nebola dobrá správa. Ale našťastie nik nehladoval.

Zažili sme pár bombových náletov, aké zničili našu školu, a začiatkom septembra sa Nemci priblížili natoľko, že mohli podniknúť delostrelecký útok z juhu. No stále sa to všetko dalo zničiť. Nepochybovali sme, že sme na Nemcov pripravení, nech už na nás chystali čokoľvek.

Všetko sa zmenilo 8. septembra 1941, keď Nemci obkľúčili Leningrad a odrezali ho od zvyšku sveta. V tú noc nás naši nepriatelia začali zaúčať, čo znamená skutočné bombardovanie.

V ten večer sa k nám prišli hrať Alik a Miša od susedov. Mamina zmena v Kirovovej továrni sa už skončila, no ešte nebola doma. Ja a Alik sme práve nacvičovali novú skladbu na našich concertinách, nástrojoch podobných malému akordeónu. Miša nehral na žiadnom hudobnom nástroji, ale sem-tam do rytmu zatriasol tamburínou.

„Sadni si, Ivan,“ požiadal ma Alik, keď vynechal jeden akord a museli sme začať odznova.

„Lepšie sa mi hrá postojacky,“ odvetil som.

„Lepšie sa ti predvádza postojacky.“

„Možnože hej!“ zvrtol som sa a vylúčil som z concertina niekoľko malebných tónov. „Mal by si to niekedy skúsiť.“

„Poďme zasa od začiatku. Viem, ako idú tie noty, len som...zabudol,“ vzdychol si.

„Jasné.“ Sadol som si oproti nemu na drevenú stoličku. Miestnosť, v ktorej sme nacvičovali, slúžila ako kuchyňa, obývačka a moja spálňa. „Sleduj moju ľavú ruku a rob to, čo ja. Prvé štyri slohy spievame spolu,“ pripomenul som mu. Alik prikývol. Zahrali sme krátky úvod a začali sme spievať.

*Slniečnica moja milá,
tvoje vlasy zlatisté,
zaspievaj mi v tento večer
ako vánok na liste.
Tvoje tmavé oči žiaria...*

Vtom sa prudko otvorili dvere a dnu vošla Oľga Osipenkova so svojim malým čiernym psom Oskarom. Mal som ho veľmi rád, dokonca som ho naučil pár trikov.

„Poď ku mne,“ zavolať som naňho a zatlieskal som. Vyskočil mi do lona, no vzápätí spadol, pretože tam nebol dostatok miesta preňho aj concertino. Miša sa zohol a vzal Oskara na ruky. Schuti sa rozosmial, keď mu Oskar začal oblizovať tvár. Závistlivo som ich sledoval. My sme domáce zvieratá nemohli mať, lebo moja mama trpela alergiou. Kýchala a smrkala zakaždým, keď hladkala psa alebo mačku alebo keď bola dlhšie v ich prítomnosti.

„To nemáte nič na práci?“ oborila sa na nás Oľga a nechala za sebou otvorené dvere. Oľga mala trinásť a jej úlohou bolo dohliadať na povinnosti, ktoré sme my deti museli plniť v našom obytnom dome. Bola to dobrá vedúca, aj keď občas bývala trochu panovačná.

„Zabudla si klopať?“ zakontroval som.

„Nacvičujeme novú skladbu. Chceš ju počuť?“ opýtal sa jej vždy prívetivý Alik.

„To je strata času. Zúri nám tu vojna.“

Oskar zoskočil z Mišovho náručia a skúmal náš príbytok.

„Volá sa to kultúra, Oľga.“ Postavil som sa a začal som hrať. Oľga to možno tak nevidela, no ja som bol presvedčený, že hudba je dôležitá. Prostredníctvom nej sme mohli rozprávať príbehy a udržiavať našu históriu živú.

Oľga si založila ruky vbok. „Dokončili ste požiarnu hliadku na streche?“

„Áno. Pozri sa na ten papier, čo visí vedľa dverí. Poznali sme si príchod aj odchod,“ informoval ju Alik, zatiaľ čo hral melódiu k piesni „Moja slnečnica“.

„Akú úlohu máte na zajtra?“

„Odstrániť adresy,“ odvetil som.

„S Alikom a Ivanom premaľovávame všetky tabule s názvami ulíc nabiele, takisto aj všetky smerové tabule,“ vysvetlil Miša jedným dychom. „Ak sa Nemci dostanú do mesta, nebudú tušiť, kadiaľ majú ísť!“ dodal a ešte to prízvukoval úderom do tamburíny.

Alik začal hrať našu pieseň o slnečnici a všetci traja sme nahlas spustili, „*Slnečnica moja milá, tvoje vlasy zlatisté, zaspievaj mi v tento večer ako vánok na liste.*“

Vtom cez otvorené dvere vošla útla starenka, ktorú deti z nášho domu poznali ako tetušku Veru alebo len jednoducho tetušku. Tetuška bývala v byte nad nami. Po smrti môjho otca mojej mame veľmi pomohla, či už ako priateľka, alebo varovkyňa. Skoro každý deň sa u nás zastavila na návštevu alebo na obed. Mal som tri roky, keď otec zomrel.

Za okamih sa jej útle plecica hýbali do rytmu a na tvári sa jej objavil úsmev. „Krásne,“ zašepkala. „Neprestávajúte.“ Na stôl položila plátennú tašku. Predpokladal som, že v nej má svoj prídel. Potom vystrela ruky. „Zatancuješ si so mnou, Oľga?“

Dievča pokrútilo hlavou. Tetušku Veru to však neodradilo. „Miša?“ Miša položil svoju tamburínu a chytil tetušku za ruky. Teraz, keď sme mali takéto publikum, sme hrali ešte oduševnenejšie. Dokonca aj Oskar si k nám prisadol a vyzeral, že počúva. Predstavoval som si, aké by bolo krásne hrať jedného dňa v sále plnej ľudí. Môj tajný sen bol živiť sa hudbou. Teda, buď to, alebo robiť niečo so psami. Vždy som bol tak trochu nerozhodný.

A vtom stála v otvorených dverách moja matka, unavená, no s úsmevom na tvári. „Mami!“ zvolal som a hral som ďalej. „Ako sa ti páči naša nová pieseň? Poď si s nami zatancovať!“

Zložila ťažké tašky na kuchynský stôl a zasmiala sa. „Jediný tanec, ktorý teraz chcem, je spánok! Dobrý večer, všetkým. Ahoj, Oskar.“ Oskar sa na ňu pozrel a zavrtel chvostom, hoci vedel, že ho nepohladá. Po práci sa mama zvyčajne zastavila v jednom alebo dvoch ob-

chodoch, aby vyzdvihla náš prídel. Musela tak robiť skoro každý deň, pretože väčšina obchodov mala iba jeden druh tovaru: v jednom dostala chlieb, v druhom maslo a syr, v ďalšom malý kúsok mäsa. Drahocenné hodiny, ktoré mohla stráviť spánkom alebo so mnou, prestála v dlhých radoch. Tak si to vyžadovala vojna, no mama bola silná a mala len pár rokov po tridsiatke. Našťastie, teraz, keď sme nemali školu, som jej pomohol vystáť niektoré rady na jedlo sám.

Zadával som sa na svojich priateľov, mamu, náš útulný byt, na všetko, čo tvorilo môj malý svet, a usmial som sa. Vstal som zo stoličky a snažil som sa tú radosť, ktorá ma naplňala, vniesť do svojej hry na concertine.

„Ivan,“ oslovila ma mama, „páči sa mi tá nová pieseň a...“ Zastala uprostred vety a náhle otočila hlavu nabok. Rozbehla sa k oknám v prednej časti bytu, čo najviac vystrčila hlavu z okna a dívala sa na oblohu. Prestal som hrať a vtedy som to tiež začul. Tichý neprerušovaný zvuk bombardérov, ktorý postupne silnel. Tóny z Alikovej concertiny stíchli, tetuška s Mišom už netancovali. Oľga skamenela, Oskar utiekol k jej nohám.

„Nemci,“ zašepkal som a ponáhľal som sa k oknu. Natiahol som sa, či zazriem lietadlá.

„Áno,“ odvetila mama, „no niečo je inak.“ Vtedy sa ako na povel zvuk prichádzajúcich bombardérov zdvojnásobil. Sirény, umiestnené takmer na každej ulici v Leningrade, sa rozozvučali výstražným signálom. Otočil som sa a zbadal som, ako sa môj strach zračí na vydesených tvárach mojich priateľov.

„Alik,“ skríkol som, „kde je vaša mama?“

„V práci,“ odvetil ako bez dychu.

„Idem domov!“ zvolala Oľga a vybehla cez otvorené vchodové dvere s Oskarom za päťami.

Moja mama sa ujala velenia. „Ivan, pomôž mi dať na okná plachty. Tetuška, vezmi Mišu a Alika a choďte do spálne. V šatníku sú stoličky. Počkejte tam na nás.“ Tetuška rozpažila ruky a zaviedla dvoch bratov do šatníka, ktorý sme predtým pripravili presne na takýto núdzový prípad.

Znovu som sa vyklonil z okna. Obloha bola zatemnená minimálne desiatkou nízko lietajúcich strojov, ktoré sa nás chystali zbombardovať. Zvuk lietadiel sa strojnosťou, sirény neprestajne hučali.

„Ivan!“ skríkla mama. „Pomôž mi!“ Vytiahla jednu z veľkých drevených dosiek, ktoré sme mali pripravené na zakrytie okien v prípade, že by došlo k vzdušnému útoku, a chcela ju nasadiť do držiakov, čo sme prirobili na okná. Chytil som bližší koniec dosky a za pár sekúnd sa nám ju podarilo dostať na miesto. Bombardéry vonku už teraz skutočne burácali. Bolo to, akoby priamo nad nami, pod nami, skrátka všade okolo nás zúril šialene hlučný hurikán, ktorý nás chce zničiť.

Vo chvíli, keď sme zdvihli druhú dosku, neďaleko dopadla bomba. „Rýchlo, mama!“ skríkol som, keď sme sa pokúšali upevniť dosku do držiakov. Udrela ďalšia bomba a náš dom sa zatriasol. Len niekoľko sekúnd po tom, čo sa nám konečne podarilo nasadiť na okno druhú dosku, sme obaja padli na zem.

Mama rýchlo vyskočila, schmatla ma za ruku a utekala so mnou do spálne. Tlaková vlna nás vtlačila do šatníka, kde sme pristáli v náručí Alika a Mišu. Zviezol som sa dole a sadol si na podlahu. Mama si sadla na stoličku vedľa Alika a ochranársky mu ovinula ruku okolo pliec. Tetuška sa potichu modlila staré ruské pravoslávne modlitby. V šatníku bola tma, ale rozoznal som všetkých. No potom mi mama prikázala, aby som zavrel úplne, a vtedy sa naokolo rozprestrela čiernočierna temnota.

Bomby dopadali tak rýchlo po sebe, že po nejakej šiestej-siedmej som stratil prehľad o ich počte. Miša začal vzlykať. V tme som sa oprel o mamine nohy. Budova sa chvela, mal som pocit, že mi z pľúc uniká všetok vzduch, a v ušiach som cítil bolesť. Vtom jedna bomba udrela tak silno, že som bol presvedčený, že dopadla na náš dom. Moji priatelia na mňa popadali a vyrazili mi dych. Chcel som kričať: „Vstaňte zo mňa! Vstaňte zo mňa!“ no z úst mi nevyšiel žiaden zvuk. Nič som nevidel. Nemohol som sa pohnúť.

„Je niekto zranený?“ opýtal sa znepokojený hlas mojej matky. Ktosi, kto ležal na mne, sa konečne postavil. Cítil som, ako sa mi do pľúc vracia vzduch.

„Alik,“ počul som mamu, „si v poriadku?“

„Áno,“ odvetil Alik mdlo.

„Miša?“

„Hej,“ ozval sa Miša a bolo počuť, že mu je do plaču. Uvoľnila sa zo mňa ďalšia ťarcha.

„Tetuška?“

„Tu som!“ zvolala priam veselo tetuška, ktorá sa zo mňa pozviechala ako posledná.

„Ivan?“ spýtala sa mama tichým bojazlivým hlasom, keď ma chytila za plece a obrátila ma.

„Som v poriadku,“ odvetil som mdlo a rozkašlal som sa z prachu, ktorý som mal na ústach a ktorý som práve vdýchol.

„Sadni si.“ Pomohla mi na stoličku vedľa nej a privinula si ma. Zvuk bômb bol teraz trochu vzdialenejší. Lietadlá zrejme pozhadzovali celú dávku výbušnín určených pre nás a presunuli sa ďalej do mesta, aby zničili aj ďalšie budovy.

„Neotvoríme dvere, mami?“ spýtal som sa. Zúfalo som túžil aspoň po kúsočku svetla. Okná v spálni boli malé a nachádzali sa na druhej strane izby, no neboli zakryté. Mama zaváhala.

„Iba na štrbinu,“ odvetila a nahmatala v tme kľučku. Keď do šatníka prenikol pásik svetla, trošku som sa upokojil. Už som necítil taký hrozný strach. Videl som Mišu, ako skleslo sedí na stoličke, oči má doširoka otvorené a cicia si palec.

Do nosa mi udrel ostrý, kyslý zápach. „Čo je to?“ spýtal som sa viac-menej sám pre seba. V tej chvíli som si uvedomil, že Miša sa práve pocikal do nohavíc. Nik neodpovedal.

„Kde teraz podľa vás sú?“ Alik znel vydesene.

„Neviem,“ odvetila mama potichu.

„Vrátia sa?“ chcel vedieť Miša a ani sa nenamáhal vytiahnuť si palec z úst.

„Myslím si, že nadnes už skončili,“ uisťovala nás tetuška, asi aby nám pozdvihla náladu. „O chvíľu sa zotmie a za tmy nebudú vedieť dobre cieľiť.“